

Handläggare

Susanne Forss Gustafsson
Telefon: 08-508 22 064

Till

Hägersten-Liljeholms
stadsdelsnämnd 2013-08-29

Stockholm – en stad i världsklass för dyslektiker

Yttrande till kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

Hägersten-Liljeholms stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det som svar på remissen till kommunstyrelsen.

Maria Mannerholm
stadsdelsdirektör

Yvonne Goldberg
avdelningschef

Sammanfattning

Nämnden har fått en remiss med förslag om att Stockholm ska bli en stad i världsklass för dyslektiker och ger förslag till hur detta kan förverkligas.

Förvaltningen lämnar synpunkter på de delar av verksamheten som hör till stadsdelsnämndens ansvarsområde; förskola och insats inom ledsagartjänst. Förvaltningen lyfter fram att förskolan redan idag har ett tydligt ansvar för att förbereda läs- och skrivutveckling och att arbeta utifrån aktuell forskning och beprövad erfarenhet. Dyslexi kan vara ett stort funktionshinder för den enskilde. Enligt lagen är ledsagning en insats som är knuten till aktiviteter utanför hemmet. Insatser där det kan ingå läs- och skrivhjälp är hemtjänst i assistansliknande form, personlig assistans och boendestöd.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för förskola och äldreomsorg i egen regi i samråd med avdelningen för social omsorg. De fackliga organisationerna behandlar ärendet i samverkansgruppen 13 augusti och i förvaltningsgruppen 20 augusti 2013.

Bakgrund

Stadsdelsnämnden har fått en remiss från kommunstyrelsen för yttrande senast den 30 augusti 2013 angående Motion (2013:39) om ”Stockholm - en stad i världsklass för dyslektiker”.

Ärendet

Kaj Nordquist (S) har lämnat en motion med förslag om att Stockholm ska bli en stad i världsklass för dyslektiker samt ger förslag till hur detta kan förverkligas. Motionären yrkar

- att förskolorna i Stockholm får ett tydligare ansvar för att förbereda läsning
- att grundskolorna aktivt motverkar alla former av diskriminering mot eller med dyslexi och respekterar de rättigheter som tillkommer med dyslexi
- att information på stadens hemsidor också ska kunna avlyssnas
- att kraftfulla stavningsprogram utvecklade för människor med dyslexi införs som standardtillval inom all datakommunikation inom Stockholms stad
- att läs och skrivhjälp för dyslektiker godkänns som insats inom kommunens ledsagartjänst

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förskola

Förvaltningen lämnar i detta yttrande synpunkter på de delar av verksamheten som hör till stadsdelsnämndens ansvarsområde; förskola och insats inom ledsagartjänst.

Förskolornas verksamhet har en rad styrdokument som vägledning för sitt uppdrag. I såväl läroplan för förskolan som Stockholms stads förskoleprogram och budget framkommer det

mycket tydligt att förskolorna ska arbeta med barns språkutveckling och att verksamheten ska anpassas till alla barn i förskolan. Barn som tillfälligt eller varaktigt behöver mer stöd och stimulans än andra ska få detta stöd utformat med hänsyn till egna behov och förutsättningar så att de utvecklas så långt som möjligt.

Förvaltningen instämmer i motionärens synpunkt om att det är viktigt att förskolan utvecklar en pedagogik som gör att dyslexi blir ett så litet funktionshinder som möjligt. Enligt befintlig forskning kan läs- och skrivsvårigheter förebyggas på gruppnivå genom fonologiska övningar i förskolan under lång tid och genomförda på ett systematiskt sätt.

Fonologisk medvetenhet kan övas på flera olika sätt. Den fonologiska medvetenheten ökar gradvis genom rim och ramsor, genom att lyssna på hur orden låter och öva sig i att dela upp ord i stavelser och sätta ihop stavelser till ord. Högläsning och samtal är ytterligare exempel på hur förskolan arbetar för att utveckla barnens språklig och fonologisk medvetenhet.

En metod för att öva och stimulera barnens språkförståelse och ordförråd är, precis som motionären påvisar, Bornholmsmodellen eller före Bornholmsmodellen som är avsedd för förskolan. Några av stadsdelens förskolor arbetar bland annat utifrån denna modell. Förskolorna gör en kartläggning av barnens språk och har denna som grund för hur barnen kan stimuleras i sin språkutveckling.

Under flera år har barnens språkutveckling och kommunikation varit centralt för förskolans arbete, då det varit ett förstärkt läroplansområde. Arbetet har följts upp och utvärderats.

Olika insatser har också gjorts för att öka personalens kunskaper och insikter inom området. Föreläsningar om barns språkutveckling, hur den stimuleras och utmanas enligt språkforskning har anordnats för samtliga medarbetare i förskolan. Annan fortbildning har skett både generellt i stadsdelen och på den enskilda förskolan i olika metoder, såsom Bornholmsmodellen samt TRAS (tidig registrering av barns språkutveckling). Förskolornas medarbetare utvecklar sitt arbete genom att reflektera enskilt och i grupp kring olika teman och fokusområden.

Hur väl förskolorna arbetar utifrån läroplan och andra styrdokument följs nogsamt upp genom självvärderingar,

brukarundersökningar, inspektioner, dialoger, kvalitetsredovisningar och stadens system för integrerad ledning och uppföljning av verksamhet och ekonomi (ILS).

Som en del i ILS-systemet finns en förskoleindikator som baseras på personalens självvärdering av sitt arbete. Ett av utvärderingsområdena handlar om hur förskolan värderar arbetet med barns språkliga och kommunikativa utveckling.

Insatser inom ledsagartjänst

Ledsagning är en insats som kan ges enligt socialtjänstlagen och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade. Enligt förarbeten, lagstiftning och rättspraxis så är ledsagning en insats som är knuten till aktiviteter utanför hemmet. Avsikten med insatsen är till att ge möjlighet för den enskilde att delta i fritidsaktiviteter, i kulturlivet, besöka vänner eller bara promenera med mera.

När någon ansöker om insatser använder förvaltningen utredningsinstrumentet DUR (dokumentation, utvärdering, resultat). I utredningen går handläggaren igenom den enskildes alla livsområden och här visar det sig inte sällan att en person har läs- och skrivsvårigheter.

Dyslexi kan vara ett stort funktionshinder för den enskilde. Eftersom ledsagning är en insats som är knuten till aktiviteter utanför hemmet, beviljar förvaltningen redan idag insatser till personer som behöver läs- och skrivhjälp i form av hemtjänst i assistansliknande form, personlig assistans och boendestöd. Detta gäller även personer som har läs- och skrivsvårigheter på grund av andra orsaker såsom kognitiv svikt, synskada med mera.

Bilagor

1. Motion av Kaj Nordquist (S): ”Stockholm - en stad i världsklass för dyslektiker”